

Güreşçilerin Bireysel Başarıları ile Atılganlık Düzeylerinin İlişkisi*

Gökhan BAYRAKTAR¹

Erdoğan YILMAZ²

¹Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ağrı.
Yazışma için e-mail: gokbayraktar@gmail.com

²Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, Antrenörlük Bölümü, Ankara

* Bu çalışma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde hazırlanan doktora tezinden özetlenmiştir

ÖZET

Bu araştırma, 2006–2007 sezonunda Büyükler Türkiye Güreş Şampiyonası'na katılan Türkiye'deki farklı il ve kulüplerde güreş sporuyla ilgilenen erkekler serbest ve grekoromen stilde mücadele eden 169 erkek güreşçi ve bayanlar serbest stilde mücadele eden 44 bayan güreşçiden oluşan 17-40 yaş arası toplam 213 sporcuya uygulanmıştır. Bu çalışmanın amacı, elit düzeydeki erkek ve bayan güreşçilerin atılganlık düzeylerinin bireysel başarılarına etkisini tespit etmektir. Çalışmada ilk olarak araştırmanın amacına ilişkin mevcut bilgiler, literatürün taranmasıyla sistematik bir şekilde toplanmış ve böylece konu hakkında teorik bir çerçeve oluşturulmuştur. Daha sonra araştırmanın amacına ulaşmak için araştırmacı tarafından Oluşturulan Kişisel Bilgi Formu, Rathus tarafından geliştirilip Voltan tarafından Türkçeye uyarlanan Atılganlık Envanteri ve Sporcu Sonuç Cetveli; Tesadüfi Örneklem Yöntemi yoluyla erkek ve bayan güreşçilere uygulanarak veriler toplanmıştır.

Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizinde t-Testi, One Way Anova (Tek Yönlü Varyans Analizi) Testi ve gruplar arası farkları belirleyebilmek için de Tukey Testi kullanılmıştır. İstatistiksel analizlerin sonucunda güreşçilerin atılganlık düzeylerine bakıldığında; grekoromen güreşçilerin serbest güreşçilere göre, bayan güreşçilerin erkek güreşçilere göre, demokratik aile ortamında yetişen güreşçilerin koruyucu aile ortamında yetişen güreşçilere göre atılganlık düzeyleri yüksek çıkmıştır. Sonuç olarak da atılganlık düzeyi yüksek olan sporcuların daha başarılı oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Güreşçi, Atılganlık, Başarı.

The Relevance of Wrestlers' Assertiveness with Their Individual Success

ABSTRACT

Subjects has been chosen from wrestlers, have the right to take part in Turkey Wrestling Championship in 2006-2007 season, deal with the wrestling sport in various cities and clubs in Turkey. Subjects consist of total 213 wrestlers whose age range from 17 to 40 and participated in Turkey Wrestling championship, and these wrestlers include 169 free-styles and Greco-Roman style male wrestlers and 44 free-style female wrestlers. It has been aimed in this study to analyze assertiveness level of elite male and female wrestlers' effect on their individual success. Firstly, information related to the aim of the survey has been given systematically by scanning literature. Thus, a theoretical framework about the topic has been established. Secondly, personal identification form created by the researcher, results ruler of athlete and assertiveness inventory developed by Rathus, adapted into Turkish by Voltan, applied on the male and female wrestlers randomly in order to achieve the object of this study. In the statistical analysis of data obtained from the research was used descriptive statistics One Way ANOVA and test t, besides Tukey test was used to determine the differences between the groups. As a result of statistical analyzes, Level of Assertiveness has been observed at a higher level in those wrestlers, who wrestles in greko-romen style, who are female, and have liberal families, than those wrestlers who wrestles in free-style, who are male, and have protective parents. As a result, it has been determined that high levels of assertiveness sports have been more successful than the others.

Key-words: Wrestler, Assertiveness, Success

GİRİŞ

Gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerde sporcuların temel sorununun sadece fiziksel gereksinimlerinin karşılanması olduğu düşünülmektedir. Oysa sporcular bir bütün olarak ele alınıp incelenmeli ve tüm gelişim alanlarında onlara destek ve hizmet verilmelidir. Sporcular da diğer insanlar gibi sosyal yaşamlarında sürekli çevreleriyle etkileşim içinde

bulunmakta, duygu ve düşüncelerini aktararak iletişimde bulunmaktadırlar. Bu iletişimin kalitesi ise içinde bulunulan sosyal ortama uygun davranma yeteneği olarak tanımlanan sosyal becerilere bağlıdır.

Sporcunun yaşadığı toplumla kurduğu ilişki ve iletişim türleri, onun kendisini algılayışını ve çevresiyle uyum oluşturmasını doğrudan etkileyebilecektir. Çevresiyle iletişim kurarken, duygu ve düşüncelerini

başkalarına aktarabilen bir sporcu, yaşadığı olumsuzlukları ve iletişim sorunlarını en aza indirgeyerek çok daha az uyum sorunu yaşayacak ve bu da onun ruhsal sorun yaşama düzeyini doğrudan etkileyecektir (Doğan, 2005; Onursal ve Morali, 2005).

Sporcuların duygusal, fizyolojik ve sosyal gereksinimlerini karşılamak için kullandıkları değişik iletişim biçimleri onların davranış yapısını oluşturur. Bireylerin duygu ve düşüncelerini ifade ederken üç temel davranışta buldukları söylenebilir. Bu davranış biçimleri bir uçta çekingenlik, diğer uçta saldırganlık ve ortada da atılganlık olmak üzere yerleştirilebilir (Uğur, 1996). Çekingenlik durumunda olan sporcular; duygu, düşünce, inanç gibi kendine özgü unsurları ortaya koymada yeterli değildirler, hakları başkaları tarafından çiğnendiğinde buna karşı koyamaz ve kendilerini savunamazlar ve ilişkilerinde kaygılı ve sıkıntılıdır (Öztürk, Koparan, ve Efe; 2008). Başkalarının kendileri adına seçim yapmasına izin verir, kendi istek ve duygularını ortaya koyamazlar (Baltaş, 1996). Alberti ve Emmons (1970), saldırgan davranışın kişinin diğer kişilerin haklarını kabul etmemesi, diğerlerinin haklarını reddetmesi ve diğer insanları incitmeksizin amaçlarını gerçekleştirememekte olduğu biçiminden söz etmişlerdir. Atılganlık ise, ilişki biçimi olumsuz iki uç olan 'saldırganlık' ve 'çekingenlik'e karşılık olumlu bir davranış tarzı olarak kabul edilmekte ve insanların günlük yaşamlarındaki iletişimlerinde de önemli rol oynamaktadır (Kısaç ve Yeşilyaprak; 1999). Alberti ve Emmons (1970) atılgan kişiyi diğer insanlarla gerçekten ilgili ve aynı zamanda kendi haklarını da iyi bilen kişi olarak tanımlamıştır. Bir başka tanımda da atılganlık; bireyin olumlu ve olumsuz duygu, düşünce ve arzularını başkalarının haklarını göz ardı etmeksizin, bu konuda kaygı ve suçluluk duymaksızın ifade edebilmesi olarak belirtilmiştir (Uğur, 1996).

İngilizce "assertiveness" kavramının karşılığı olarak kullanılan "atılganlık" kavramı literatürde, kişiler arası ilişkilerin ve etkileşimin sağlıklı olabilmesine olanak tanıyan, başkalarının haklarına saygılı olmayı ve bireyin duygu, inanç ve düşüncelerini doğrudan, içtenlikle ve açıkça anlatımını içeren bir davranış biçimi olarak tanımlanmaktadır (Jakubowski & Lange, 1978). Lazarus (1973) atılganlığı, birbirini tamamlayan dört özelliğin oluşturduğu bir davranış biçimi olarak tanımlayarak bu özellikleri şöyle sıralamıştır; "Hayır" diyebilme yeteneği, isteyebilme ve ricada bulunabilme yeteneği, olumlu ve olumsuz duyguları ifade edebilme yeteneği, bir davranışı başlatabilme, sürdürüebilme ve sona erdirebilme yeteneğidir (Saruhan, 1996). Voltan (1980b), "assertiveness" sözcüğünün karşılığı olarak kullanılan atılganlık kavramının Türkçede tam karşılığının bulunmadığını belirterek, "girişken, kendini ortaya koyan" sözcükleriyle kısmen ifade edilebileceğini bildirmiştir. Atılgan davranış tarzı Gordon (1970)'a göre ise, her birey için iletişim kurarken çevik ve dik bir duruş sağlayabilmeyi, özgüveni gösteren el ve vücut hareketlerini içeren açık bir konuşma tarzı ile kendini

ifade edebilmeyi, iletişim kurduğu insanı başka meşguliyetleri bırakıp aktif olarak dinleyebilmeyi, düşüncelerin ifade edilmesinde hayır demeyi becerebilmeyi içeren bir davranış profilidir.

Buradan yola çıkıldığında, sporcunun davranışlarının temelinde psikolojik alt yapının önemli olduğunun kabul edildiği varsayılırsa; atılganlık evrensel bir özellik olmayıp, kişiye ve duruma göre değişmekte, bireysel ve kültürel farklılıklar önemli rol oynamaktadır. Fakat, özgüven ve özdenetim kazanmak için değerli bir araç olmakla birlikte her şeyin çözümü de değildir. Atılgan kişiler, az kelime ile ne istediklerini kesin ve anlaşılır bir biçimde belirtirler. Olumlu ve olumsuz duygularını dürüst ve uygun şekilde ifade ederler. Kendileri ve başkaları hakkında genellikle iyi şeyler düşünürler. "Ben" dilini kullanırlar. Etkili, sağlıklı ve uyumlu etkileşime girebilirler. İletişimlerinde duyarlı ve hoşgörülüdürler. Stresle daha etkili başa çıkarlar. Böyle bir yapıya sahip olan sporcuların başarı düzeylerinin daha yüksek olması gerektiği düşüncesinden yola çıkılarak aşağıdaki araştırma sorusunun cevabı aranmıştır.

Bu çalışma, Türkiye Güreş Şampiyonası'na katılan farklı il ve kulüplerde güreş sporuyla ilgilenen 17 – 40 yaş arası elit düzeyde serbest ve grekoromen stildeki erkek ve serbest stildeki bayan güreşçilerin atılganlık düzeylerinin bireysel başarıları üzerine etkisini tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL ve YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modelindedir. Tarama modelleri, geniş grupları içeren evrenden seçilmiş bir örneklem grup üzerinde yapılan (Bal, 2001), geçmişte olmuş ya da halen var olan bir durumu; var olduğu şekliyle incelemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne; kendi koşulları içinde ve var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 1998). Durum tespiti için bir anket kullanılmıştır. Anket araştırmacı tarafından bizzat uygulanmış ve böylece uygulama sırasında birkaç denek tarafından gelen bazı sorulara anında gerekli açıklamalar yapılabilmektedir.

Örneklem

Araştırmanın örneklemini; 2006–2007 sezonunda Büyükler Türkiye Güreş Şampiyonası'na katılan farklı il ve kulüplerdeki 17 – 40 yaş arası erkekler serbest ve grekoromen stilde mücadele eden 169 erkek ve bayanlar serbest stilde mücadele eden 44 bayandan oluşan toplam 213 güreşçi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada üç farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Bu araçlardan birincisi, Rathus (1973)

tarafından geliştirilip Voltan (1980a) tarafından Türkçeye uyarlanan Rathus Atılganlık Envanteri, ikincisi güreşçilerin kişisel bilgilerine ulaşmak için araştırmacı tarafından geliştirilen Bilgi Formu'dur. Bu iki ölçek, örneklem grubuna iki sayfa halinde verilerek doldurmaları sağlanmıştır. Üçüncü veri toplama aracı olarak ise sporcuların başarı düzeylerini tespit etmek için ilgili şampiyonadaki sekreteryadan alınan sonuç cetvelleri kullanılmıştır.

Rathus Atılganlık Envanteri (RAE)

Literatürde güvenilirlik ve geçerlik açısından en sık kullanılan ölçek; Rathus (1973)'un hazırladığı "Rathus Atılganlık Envanteri" dir. Envantere ilişkin bilgiler Rathus tarafından 1973'te Amerika'da geliştirilmiştir. RAE 30 maddeden oluşan bir ölçektir. Alınan puanlar -90 ile +90 arasında değişmektedir. Birey kendisini her madde için +3'den -3'e doğru değişen 6 dereceli bir ölçekle değerlendirir. Bireylerin alacakları toplam puan +90 ile -90 arasında olup -90 en yüksek derecede çekingenliği +90 ise en yüksek düzeyde atılganlığı gösterir. +10 puan ve yukarıdaki puanlar atılganlığı belirtir. Envanterde bazı maddelerin tersine çevrilerek değerlendirilmesi; bireyin herhangi bir maddeye verdiği yanıtın hangi anlama geleceğini tahmin edebilmesini, böylece gerçek düşünce ve davranışlarına uymayacak cevaplar vermesini zorlaştırmaktadır. Bu maddeler: 1,2,4,5,9,11,12,13,14 ve 15,16,17,19,23,24,26,30 olarak sıralanmaktadır. Bu maddelerden birine -3 verildiğinde değerlendirmede +3 olarak kabul edilir. Yine + 1 olarak yanıtlanan bir madde de -1 olarak değerlendirilir.

RAE'nin ülkemizdeki geçerlik çalışması, Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi son sınıf öğrencilerinin sözü edilen madde analizinde geçerliği olan 19 madde de kendilerini değerlendirmeleriyle, akademik danışmanları ve öğrencilerle yaz uygulamasına katılan bir öğretim üyesinin denekler hakkındaki kanısı arasındaki korelasyon katsayısına bakılarak yapılmıştır. Yani öğrencilere RAE verilerek, 2, 3, 4, 6, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 22, 23, 24, 25, 28, 29, ve 30. maddelerde kendilerini değerlendirmeleri istenmiştir. Akademik danışmanlara da aynı envanter verilerek bu 19 maddeye dayalı olarak çalışmaya katılan tüm öğrencileri ayrı ayrı değerlendirmeleri istenmiştir. 26 öğrenciyi kapsayan çalışmada elde edilen geçerlik katsayısı 0.70 olarak bulunmuştur.

Envanterin güvenilirlik çalışmaları Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi Bölümü'nün üçüncü sınıf 37 öğrencisine envanterin 15'er günlük aralarla verilmesiyle yapılmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Formülü kullanılarak yapılan test tekrar test güvenilirlik çalışmasında sonuç 0,92 olarak bulunmuştur. Ayrıca yine aynı üniversitenin 2. sınıf öğrencilerinin 41'ine verilen ilk envanter puanlarından iki yarım metoduyla elde edilen güvenilirlik ise 0,60 çıkmıştır. Tekler çiftler metoduyla elde edilen güvenilirlik 0,77 olarak bulunmuştur (Voltan, 1980a).

Kişisel Bilgi Formu (KBF)

KBF; güreşçilerin yaş, cinsiyet, aile durumu, gelir düzeyi, sosyo-kültürel yapısı, eğitim düzeyi, spora başlama yaşı, spor yaşı, aile büyüklerinin kendilerine karşı tutumları, günlük toplam antrenman süresi, başarı dereceleri, spora başlamalarında en çok etkili olan unsur, elde ettikleri başarılarında ne gibi faktörlerin etkili olduğunu belirlemek için araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Hazırlanan bu form, Atılganlık Envanteri ile birlikte araştırmaya katılan sporcuların tamamına ilgili Türkiye Güreş Şampiyonası'nda uygulanmıştır.

Sporcu Sonuç Cetveli (SSC)

Sporcu sonuç cetvelleri sezon içerisinde yapılan müsabakalarda sporcuların elde etmiş oldukları başarı sıralamasını gösteren resmi sonuçlardır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan SSC, 2006–2007 sezonunda Büyükler Türkiye Güreş Şampiyonası'na katılan güreşçilerin başarı düzeylerini gösteren ve şampiyona sekreteryasından alınmış sonuçları içermektedir.

İstatistik Analiz

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarından elde edilen verilerin istatistiksel analizinde tanımlayıcı istatistikler, t-Testi, One Way Anova (tek yönlü varyans analizi) testi ve gruplar arası farkları belirleyebilmek içinde Tukey testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Milli olan ve olmayan güreşçilerin atılganlık düzeylerine ilişkin t-testi karşılaştırılmasını gösteren sonuçlara göre; milli olan ve olmayan güreşçilerin atılganlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [$t = -0,784$ $P=0,434$]. Fakat milli olan güreşçilerin atılganlık düzeylerine ilişkin puan ortalamalarının ($\bar{X}=10,674$) milli olmayan güreşçilerin puan ortalamalarına ($\bar{X}=8,869$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuç milli güreşçilerin milli olmayan güreşçilere göre atılganlık düzeylerinin nispeten yüksek olduğunu göstermektedir.

İstatistikî değerlendirme sonucunda; kategori değişkenine göre güreşçilerin atılganlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir [$t = -2,084$ $P=0,038$]. Serbest kategoride güreş yapanların atılganlık düzeyine ilişkin ortalama değer ($\bar{X}=7,774$) grekoromen kategoride güreş yapanların atılganlık düzeyine ilişkin ortalama değere göre ($\bar{X}=12,562$) düşük olduğu görülmektedir. Bu sonuç grekoromen kategoride güreş yapanların serbest kategoride güreş yapanlara göre atılganlık düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 1. Milli olan ve olmayan güreşçilerin atılgnlık düzeylerine ilişkin t-testi

	N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
Mili sporcu olan	130	10,674	16,855	-0,784	0,434
Milli sporcu olmayan	83	8,869	16,075		

Tablo 2. Kategori değişkenine göre güreşçilerin atılgnlık düzeyine ilişkin t-testi

Kategori	N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
Serbest	133	7,774	16,263	-2,084	0,038
Grekoromen	80	12,562	16,202		

Tablo 3. Cinsiyet değişkenine göre güreşçilerin atılgnlık düzeyi t-testi

Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
Bayan	44	19,022	16,525	4,489	0,001
Erkek	169	7,112	15,450		

Tablo 4. Başarılı ve başarısız güreşçilerin atılgnlık düzeyi t-Testi

	N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
Başarılı	90	11,488	18,114	1,465	0,032
Başarısız	123	8,170	14,883		

Cinsiyet değişkeni açısından güreşçilerin atılgnlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [t = 4,489 P=0,001]. Bayan güreşçilerin atılgnlık düzeyine ilişkin ortalaması (\bar{X} =19,022) iken erkek güreşçilerin atılgnlık düzeyine ilişkin ortalaması ise (\bar{X} =7,112)'dir. Bu sonuç bayan güreşçilerin erkek güreşçilere göre atılgnlık düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Başarılı ve başarısız güreşçilerin atılgnlık düzeyine ilişkin t-testi karşılaştırılmasını gösteren dağılım incelendiğinde, başarılı ve başarısız güreşçilerin atılgnlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir [t = 1,465 P=0,032]. Başarılı güreşçilerin atılgnlık düzeyine ilişkin ortalaması (\bar{X} =11,488) iken başarısız güreşçilerin atılgnlık düzeyine ilişkin ortalaması ise (\bar{X} =8,170)'dir

(Tablo 4). Bu tespitlere göre başarılı güreşçilerin başarısız güreşçilere göre atılgnlık düzeylerinin yüksek olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Güreşçilerin anne-baba tutumları demokratik olanların (\bar{X} =14,736), otoriter olanların (\bar{X} =12,882), koruyucu olanların (\bar{X} =6,547) ve ilgisiz olanların

(\bar{X} =1,142) atılgnlık düzeylerine ait ortalamaları Tablo 5'de gösterilmiştir.

Bu ortalama değerler arasındaki farklılığın anlamlı düzeyde olup olmadığını belirlemek için tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmış ve sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6'da Anne-Baba tutumuna göre güreşçilerin atılgnlık düzeylerinin Anova Testi sonuçlarında görüldüğü gibi, güreşçilerin anne-baba tutumları ile atılgnlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [F =4,494 P=0,004].

Tablo 5. Anne-Baba Tutumuna Göre Güreşçilerin Atılgnlık Düzeylerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.

Grup	N	Ortalama	SS
Demokratik	57	14,736	15,866
Otoriter	34	12,882	15,442
Koruyucu	115	6,547	16,093
İlgisiz	7	1,142	17,620

Tablo 6. Anne-Baba tutumuna göre güreşçilerin atılgnlık düzeyleri (ANOVA).

Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
Gruplar arası	3442,196	3	114,399	4,494	0,004
Grup içi	53355,926	209	255,292		

Tablo 7. Anne-Baba tutumuna göre güreşçilerin atılganlık düzeylerine ilişkin Tukey testi analizi sonuçları.

Tutumlar	Tutum Değişkenleri	Ortalamalar Farkı	P
Demokratik	Otoriter	1,854	0,950
	Koruyucu	8,189	0,008*
	İlgisiz	13,594	0,005*
Otoriter	Demokratik	1,854	0,950
	Koruyucu	6,334	0,004*
	İlgisiz	11,739	0,003*
Koruyucu	Demokratik	8,189	0,008*
	Otoriter	6,334	0,004*
	İlgisiz	5,405	0,821
İlgisiz	Demokratik	13,594	0,005*
	Otoriter	11,739	0,003*
	Koruyucu	5,405	0,821

Anne baba tutumları demokratik ve otoriter olan güreşçilerin koruyucu ve ilgisiz olanlara göre atılganlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu farklılığın yönü ise demokratik ve otoriter tutuma sahip ailelerdeki güreşçiler lehinedir. Ayrıca; hem demokratik ve otoriter ailelerdeki güreşçiler arasında hem de koruyucu ve ilgisiz ailelerdeki güreşçiler arasında anlamlı farklılık yoktur (Tablo 7).

TARTIŞMA

Yapılan çalışmanın sonucunda; milli olan ve milli olmayan güreşçilerin atılganlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Fakat ortalama puanlarına göre; milli olan güreşçilerin atılganlık düzeylerinin milli olmayan güreşçilerinkinden kısmen daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna sebep olarak; milli sporcuların gerek sosyal yapı açısından aktif bir yaşantıya sahip olmaları, gerekse uluslararası müsabakalarda ve milli takım kamplarında sıkça bulunmaları gösterilebilir. Bu ortamlarda bulunan sporcuların diğer sporcu arkadaşları ile ilişkileri sonucunda hayır diyebilme, isteyebilme ve ricada bulunabilme, olumlu ve olumsuz duyguları ifade edebilme, girişken olabilme, kendini ortaya koyabilme gibi davranışları kazanmış oldukları söylenilebilir.

Kategori değişkenine göre güreşçilerin atılganlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu sonuç, grekoromen kategoride güreş yapanların serbest kategoride güreş yapanlara göre atılganlık düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Serbest kategorideki güreşçilerin daha çok taşradan, Anadolu'dan yetişme sporcular oldukları bilinmektedir. Grekoromen stildeki sporcular ise daha çok İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlerde yetişmiş güreşçilerden oluşmaktadır (Bayraktar, 2007). Büyük şehirlerde yetişmiş olan sporcuların, yetiştikleri sosyal çevre nedeniyle daha sosyal ve daha atılgan olabilecekleri düşünülmektedir.

Cinsiyet değişkenine göre güreşçilerin atılganlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgu bayan güreşçilerin erkek güreşçilere göre atılganlık

düzeylerinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Ülkemiz şartlarında zor bir tercih olan güreş branşını seçen bayan sporcuların bu sporunu yapmaları onların hem özgüveninin hem de atılganlığının yüksek olduğunun bir göstergesidir. Üniversite öğrencileri üzerine yapılmış bir araştırma sonucunda, bayan öğrencilerin erkek öğrencilerden önemli ölçüde daha fazla atılgan olduklarını bulmuşlardır (Bayraktar;2007). Bu bulgu çalışmamızla paralellik göstermektedir. Fakat Ersan ve Doğan'ın çalışması (2002) ile örtüşmemektedir.

Başarılı ve başarısız güreşçilerin atılganlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu sonuca göre başarılı güreşçilerin başarısız güreşçilere göre atılganlık düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Başarılı güreşçilerin tanınma, toplumda bir yer edinme, itibar görme gibi duygulardan istifade etme oranı daha yüksek olduğundan atılganlık düzeylerinin başarısız güreşçilere göre yüksek olması doğal olarak düşünülmektedir. Kahrıman (2005) yaptığı çalışmada başarılı öğrencilerin atılganlık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgu çalışmamızı destekleyici mahiyettedir.

Anne baba tutum değişkenlerine göre güreşçilerin atılganlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılık sonucunda, anne-baba tutumları demokratik ve otoriter olan güreşçilerin koruyucu ve ilgisiz olanlara göre atılganlık düzeyleri yüksek çıkmıştır. Bu durumda, aile yapısının olumlu olmasının; sporcuların psikolojik yapılarını da olumlu etkileyeceği bunun da başarının ve atılganlık özelliğinin kazanılmasında etkili olabileceği düşünülebilir. Demokratik aile ortamında yetişen sporcuların, hem sportif başarılarının iyi olmasının hem de atılgan davranmalarının sebebinin; ailelerinin göstermiş olduğu anlayış, destek ve imkânlar olduğu söylenebilir. Tataker (2003), ergenler üzerine yaptığı çalışmada algılanan anne-baba tutumu ile atılganlık düzeyinin ilişkili olduğu sonucuna varmıştır. Saruhan(1996), lise son sınıf öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada atılganlık seviyesi yüksek olan öğrencilerin anne-baba tutumlarının daha çok demokratik olduğunu tespit etmiştir. Bu bulgular çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Otoriter ailelerde yetişmiş sporcuların başarılı bir grafik çizmeleri ve atılgan davranışlara sahip olmaları onların hissettiği psikolojik baskı ve aynı zamanda görmüş olduğu destek sayesinde kazanılan motivasyon ile izah edilebilir. Çünkü otoriter aileler bireyin bütün davranışlarını kendi istekler doğrultusunda kontrol ederler ve bu anlamda da bireyin yapacağı davranışları gerçekleştirebilmesi için ona gereken zemini hazırlarlar.

Koruyucu ailelerde; ailelerin çocuklarının zarar görebileceği, başaramayacağı, zorlanacağı ve bu süreçte üzülebileceği düşüncesinin sporcularda özgüven oluşmasını engelleyerek onların atılgan davranışlarında ve başarılarında olumsuz etki oluşturabileceği söylenebilir. İlgisiz aile ortamında, gerek sportif başarıda gerekse

atılğan davranış kazanımında sporcunun yetersiz oluşunun nedeninin ise psikososyal ihtiyaçlarını karşılamada aile yardımı alamadığından kaynaklandığı söylenebilir. Şen(2002) yaptığı çalışmada, anne-baba tutumuna göre ilgisiz aile tutumuna sahip bireylerin; ilişki ihtiyacının yüksek olduğu ve bunun da bireyin üzerinde olumsuz etkilerinin olduğu sonucuna varmıştır. Bu bulgu çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Sonuç olarak bu çalışmada; atılğanlık düzeylerini etkileyen faktörler; cinsiyet, yaşanan sosyal çevre ve anne-baba tutumları olarak ortaya çıkmakta ve başarılı güreşçilerin daha yüksek atılğanlık düzeylerine sahip oldukları anlaşılmaktadır. Güreşçilerin atılğanlık düzeylerinin yüksek olması ve başarılı sporcular olarak yetişmeler onların mesleki ve bireysel doyumları açısından önemli sayılmalıdır. Bu nedenle, yapılan çalışmanın güreşçilerin kişilik ve sosyal gereksinimlerinin desteklenmesinde ve böylece başarılı güreşçiler olarak yetiştirilmelerinde ilgililere yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Alberti, R.E. and Emmons, M.L., Your Perfect Right: A Guide to Assertive Behavior, San Louis Opispo, 1970.
2. Bal, E., İlköğretim öğrencilerinin benlik algıları ile atılğanlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006.
3. Bal, E., İlköğretim öğrencilerinin benlik algıları ile atılğanlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006.
4. Baltaş, A., Stresle Başa Çıkma Yolları. Remzi Kitapevi, 8. Baskı. Ankara,1996.
5. Bayraktar, G., Güreşçilerin psikolojik ihtiyaçları ile atılğanlık düzeylerinin bireysel başarılarına etkisi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2007.
6. Doğan, O., Spor Psikolojisi. Nobel Kitapevi, 112-113, Ankara, 2005.
7. Ersan, E ve Doğan, O., Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinde Atılğanlık ve Saldırganlık Düzeylerinin Sosyodemografik Özelliklerle İlişkisi, VII. Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, 2002.
8. Gordon, T., Parent Effectiveness Training. New York: Peter H. Wyden, 1970.
9. Jakubowski, P. ve Lange, A.J., Responsible Assertive Behavior. USA Research Press, 1978.
10. Kahriman, İ., Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin benlik saygıları ve atılğanlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi; 9, 24-32, 2005.
11. Karasar, N., Bilimsel Araştırma Yöntemi, Kavramlar - İlkeler -Teknikler, 11. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara, 2002.
12. Kısaç, İ. ve Yeşilyaprak, B., Öğretmen Adaylarına Uygulanan Atılğanlık Eğitimi Ve Sonuçları, Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Mesleki Eğitim Dergisi, 1, 12-18. Ankara, 1999.
13. Lazarus, A. A., On Assertive Behavior Therapy, 4, 697-699, 1973.
14. Onursal, A.M. ve Moralı, L.S., Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının İletişim ve Problem Çözme Becerilerine İlişkin Görüşleri, Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu dergisi, 11(2). 9. İzmir, 2005.
15. Öztürk, F., Koparan, Ş. ve Efe, M., Boks Antrenör Adaylarının Problem Çözme Becerisi ve Atılğanlık Düzeylerinin Tespiti Eğitim Fakültesi Dergisi, XXI (2), 447-459, 2008.
16. Rathus, S. A., 30-İTEM Schedule for Assessing Assertive Behavior. Behavior Therapy, 4, 398-406, 1973.
17. Saruhan, N., Ankara İl Merkezinde Lise Son Sınıfı Devam Eden Öğrencilerin Atılğanlıkları ile Ana ve Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 1996.
18. Şen, S, Ü., “Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğrencilerin Psikolojik İhtiyaçları”. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi. Erzurum, 2002.
19. Tatakır, T., Ergenlerin Atılğanlık Düzeyi İle Ruhsal Sorunları Arasındaki İlişkinin Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2003.
20. Uğur, G., Üniversite Öğrencilerinde Atılğanlık ile Beden Algısı İlişkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 1996.
21. Uğur, G., ‘Üniversite Öğrencilerinde Atılğanlık İle Beden Algısı İlişkisi’, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege üniversitesi, İzmir, 1996.
22. Voltan, N., Rathus Atılğanlık Envanteri Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, Psikoloji Dergisi, 10: 23-25, 1980a.
23. Voltan, N., Grupla Atılğanlık Eğitiminin Bireyin Atılğanlık Düzeyine Etkisi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3:62-66, 1980b.
24. Voltan, N., Rathus Atılğanlık Envanterinin Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerine Uygulanması ve Elde Edilen Bulgular, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4, 72-75, 1981.